CELJSKO GLEDALIŠČE

1956-1957

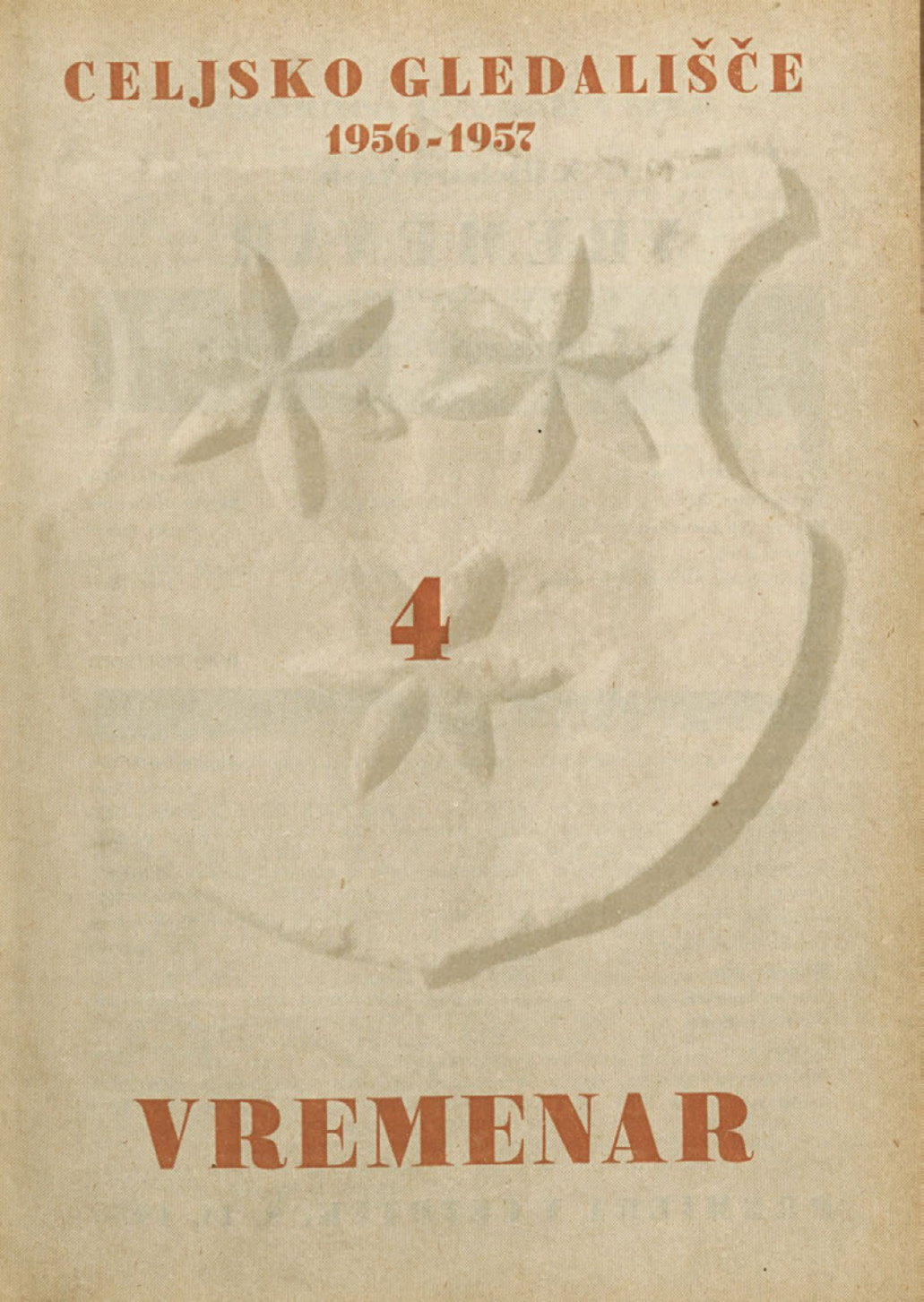

4

VREMENAR

N. Richard Nash

VREMENAR

(THE RAINMAKER)

vesela romanca v treh dejanjih

H. C. Curry, *farmar, vdovec* . . . . . Albin Penko
Noah Curry, *starejši sin* . . . . . Sandi Krošl
Jim Curry, *mlajši sin* . . . . . Slavko Belak
Lizzie Curry, *hči* . . . . . Angelca Hlebcetova
File, *šerifov pomočnik* . . . . . Slavko Strnad
Thomas, *šerif* . . . . . August Sedej
Bill Starbuck, *potepuh in vremenar* . . . . . Janez Škof

REŽIJA . . . . . JURO KISLINGER

Prevod . . . . . Herbert Grün
Scena . . . . . Sveta Jovanović
Kostumi . . . . . Alenka Bartl-Serša
Tehnično vodstvo . . . . . Franjo Cesar
Razsvetljava . . . . . Bogo Les
Inspicient . . . . . Vlado Kalapati
Šepetalka . . . . . Olga Puncerjeva
Lasuljar . . . . . Vinko Tanjšek
Lasuljarka . . . . . Pavla Gradišnikova
Vodstvo mizarskih del . . . . . Jože Hočevar
Slikarska dela . . . . . Ivan Dečman
Vodstvo krojaških del . . . . . Jože Gobec
Vodstvo šiviljskih del . . . . . Amalija Palirjeva
Čevljarska dela . . . . . Konrad Faktor
Izdelava rekvizitov . . . . . Ivan Jeram
Garderoba . . . . . Pavla Pristovškova

PREMIERA V ČETRTEK, 8. 11. 1956

SPREMEMBA

Bill Starbuck, potepuh in vremenar . . . . . Pavle Jeršin

Romanca o lepoti v srcu

Kaj je pri »Vremenarju« tako pritegnilo občinstvo vseh krajev? (Saj so ga s skoraj nedeljenim navdušenjem sprejeli prav povsod, kamor je prodrl.) Samo romantika dogajanja v vznemirljivem okolju »divjega Zapada«? Saj kavbojske avanturistične romantike v tej igri skoraj ni, ali le malo (v tretjem dejanju). Nemara le predvsem romantika čustvovanja s prelepo miselno izpovedjo: VSAKA ŽENKA JE LEPA, ČE LE

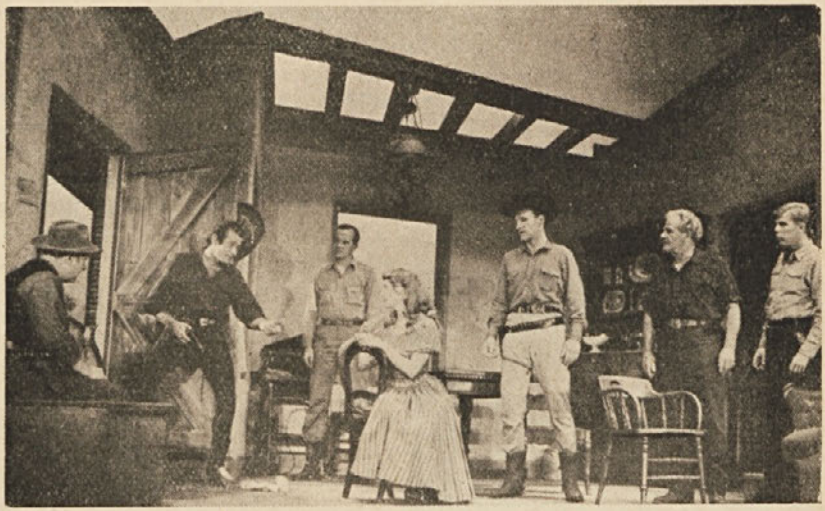

»Vremenar« v prvi izvedbi na Broadwayu; Lizzie-Geraldine Page.

VERJAME, DA JE ŽENSKA. — Koliko je zatrtih življenj, grenkih zavoljo nezaupanja do sebe. Nashev vremenar, simpatični nepridiprav Bill Starbuck s priimkom, ki je v njem »vse nebo in vsa moška sila« (»star« = zvezda, »buck« = bik) dopoveduje vsem takim zagrenjencem, da lahko najdejo zdravilo in osrečitev v sebi.

A tudi sam doživi svoj nauk: tega, da ni vsa lepota življenja le v zanosnih sanjah, ki segajo do zvezd, temveč često tudi v intimni, na oko tako prozaični sreči skromnega domačega ognjišča.

Potepuha je pot zanesla v ta zakotni kraj. V zatohlo ozračje brezupa je — brez dejavnega ukrepa, samo s svojo gostobesedno prisotnostjo — prinesel nekaj svežega vetra. Ko končno le začne deževati — je to skoraj simbol izpolnitve želja mnogih ljudi na tej samotni farmi. A tudi zanj je doživetje, srečanje z Lizzie (četudi brez oprijemljivih dogodkov, samo v duševnem stiku) nadvse pomembno: prvič je spoznal, da sta možni sreča in lepota tudi v malem svetu domačij. Naključje mu podari navidezno zmago: dež je »priklical« — prvič v vsej svoji coprniški karieri. A prislužil si je več kot tistih prigoljufanih sto dolarjev: pomagal je priklicati košček sreče in prislužil si je košček novega spoznanja.

H. G.

O romantiki v „Vremenarju“

Kadar suša prizadene bohotne prerije bogatega in plodnega Zapada, usahne zelenje in smrt je oprijemljiva. Kaj vse tedaj utegne doleteti zelenje in rastlinje, živino in živad — tó lahko preberete v hladno treznih statističnih poročilih: saj jih kmetijsko ministrstvo zastonj deli. A tisto, kar prevzame ljudi tam na Zapadu — mimo izračunljivih in strahotnih pojavov nenadne revščine in obubožanja — to je poseben, vročičen obup, in tega ni mogoče izračunati s številkami. Dežja nikoli več ne bo; zemlja bo za vse večne čase suha; nebo ne obljublja niti sledu pomoči...

In vendar znajo modreci — kakršen je H. C. Curry — tudi z nebom biti potrpežljivi. Saj vedo, da zemlja ne bo večno žejna. Vedo, da se bodo nekoč zjutraj zbudili in svet bo zopet zelen. Mladi ljudje pa, kakršna je Lizzie, njegova hči — tega ne morejo tako trdno vedeti. Naj bo še tako razumna, vedeti tega ne more. Samo zvezdne utrinke lahko šteje — in upa.

N. Richard Nash, pisatelj »Vremenarja« in pričujočega pisma izvajalcem.

Igra se godi v takšnih krajih, ko jih je prizadela suša, in se začne v trenutku, ko Lizziejino upanje že omahuje. Toda ker Lizziejini in očetovi, Jimovi in Starbuckovi in Fileovi upi navsezadnje le dožive blagoslov izpolnitve, ker so ljudje v tej igri vrli in polni vzajemne ljubezni — zlasti pa (najvažnejše) zato, ker upi vrlih, ljubečih človeških bitij nikakor *vedno* ne doživljajo tega blagoslova, kot tu — zategadelj je ta igra komedija in je romanca. Tega nikoli ne smemo pozabiti, da igramo romanco: režiser tega ne sme pozabiti in ne igralci,

ne scenograf in tudi ne zadnji, najmanj slavljeni biljeter pri vratih v gledališko dvorano.

V tem smislu mora prepajati vse človeške odnose v tej igri nekaka romantična lepota — ne da bi se zato izneverili resnici. Še prav posebno v družini Curryjevah — pa celo tedaj, ko Noah izpoveduje neizprosne zakone strogega, mrkega božanstva, božanstva, ki se prikazuje vsaj v Noovi glavi skoraj kot kak zapriseženi javni notar. V tem domu mora vladati ljubezen — ali vsaj nekakšno blago zaupanje.

Ista blaženost mora prežarjati opremo odra. Že res, Curryjeva hiša — dnevna soba in jedilnica, kuhinja — je takšen kraj, da se ljudje tod praskajo po glavi in si sezuvajo škornje, je kraj, kjer je treba ribati pòd in trdo drgniti lonce. A važnejše je to: v tem kraju vzrašča lepota iz čustvovanja in iz vseh mogočih dobrotljivosti. Ropotarnica, če bi jo gledali z realističnimi očmi, bi bila nemara prašna luknja, privlačna samo za termite in nočne glodavce. A če se prikaže scenografu v romantičnem prividu — kakor jo nemara vidi Lizzie skozi leče vseh svojih otroških spominov — bo tudi ta ropotarnica pripovedovala, da upanje ni jalovo. Tako je mišljena. Ali, recimo, Fileova pisarna: ta ni kar kratko in malo navadna pisarna, pa čeprav je tam Fileov staromodni telefon. V resnici je ta pisarna Fileovo skrivališče, je tisti otok, na katerega se File zateka, ker zmotno misli, da bo tu našel zdravilo za svojo samoto.

Čeravno se godi »Vremenar« na različnih prizoriščih, je vendarle bistveno važno in neobhodno to, da se odigra vsa uprizoritev v enem samem, enotnem scenskem okviru. Osrednjo igralno ploskev naj zavzema Curryjeva hiša, dnevna soba, spojena z jedilnico in kuhinjo v eno širšo igralno ploskev. Ta naj bi zavzemala — denimo — pol odra. V ozadju levo Fileova pisarna, približno četrt odra — zadaj desno pa ropotarnica, še zadnja četrtina. Dekor mora biti enoten, ves hkrati na odru. To je bistveno — ne samo zaradi varčnosti, dasi se bo z enotnim prizoriščem resda tudi marsikak izdatek prihranil — pač pa zato, ker bo scenograf najbolje stregel tisti zaželeni enotnosti, če bodo vsi vidni učinki tesno spojeni in povezani. V istem smislu — da ne bi bilo časovnih prekinitev, kakor tudi prostorninskih ne sme biti — naj se med prizori ne spušča zavesa. Samo svetloba sme uplahniti na tej igralni ploskvi in se razliti na drugi.

Če je v igri morda slučajno kaj glasbe, naj poje na romantičnih glasbilih ter naj se za vse na svetu boji trobil in pavk. Glasba naj joče na strunah in lesenih piščalih, naj poje v skladnem napevu.

Nemara je najbolj preprosto navodilo za režijo, igro, scenografijo in glasbeno opremo tale poenostavljena formulacija: nikar ne slikajmo s panoramno lečo. Od blizu, prav od blizu si z ostro povečavo oglejmo Lizziejino samoto in njeno upanje. Pač pa naj bo leča zastrta s pajčolanom. Tudi z majhnimi lečami je mogoče videti v globino življenja. In tudi skozi pajčolan se da videti resnica

N. Richard Nash

A. P. Čehov - STARE RUSKE ŠALE
rež. J. Kislinger
— premiera v CG 26. 9. 1956 —

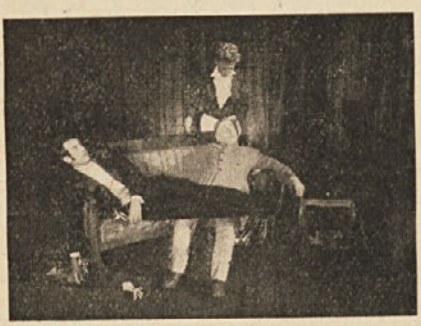

SNUBAČ: Lomov, Natalija, Čubukov.

O ŠKODLJIVOSTI TOBAKA: Ivan Ivanovič Njuhin.

JUBILEJ: Tolkačov, Tatjana, Merčutkina, Hirin, člani banke, Sluga.

Ivan Ivanovič Njuhin: Slavko Strnad; Čubukov: August Sedej; Natalija Stepanovna: Mara Černetova; Lomov: Tone Terpin; Tolkačov: Slavko Belak; Tatjana: Angelca Hlebcetova; Merčutkina: Zora Červinkova; Hirin: Sandi Krošl; Sluga: Janez Eržen; člani banke: Vlado Novak, Pavle Jeršin, Janez Škof; scena: Sveta Jovanović.

Vestnik

Kot smo mogli pričakovati, je naše gostovanje v Zagrebu (»Osebni tajnik«, 13. okt. v Zagrebškem dramskem gledališču) nenavadno pozitivno odjeknilo tudi med gledališkimi krogi hrvatske prestolnice. Čeravno se društvu zagrebških Slovencev »Slovenski dom« ni posrečilo (organizacijske napake ali nezanimanje za dramsko umetnost?) zbrati večje število občinstva, je bil izbor gledalcev kar presenetljiv. Saj so večerni predstavi prisostvovali nekateri najuglednejši zagrebški gledališčniki, med njimi režiser Tito Strozzi, skoraj ves umetniški zbor ZDK s Perom Budakom na čelu, eden najuglednejših zagrebških Slovencev prof. Niko Berus, književnik Tone Potokar, nekateri vodilni ljudje političnega življenja v Zagrebu in vrsta znanih kritikov.

Tisk je poročal zelo ugodno. Na primer:

Znani kronist slovenskega kulturnega življenja v Zagrebu prof. Branimir Žganjer je poslal mariborskemu »Večeru« poročilo, v katerem pravi med drugim:

Izrazito angleško igro o »višji družbi« je postavil na oder režiser Andrej Hieng. *Režiserju je uspelo izluščiti osnovno idejno jedro dramskega dela in z domiselno roko je postavil dogajanje v prepričljiv odrski okvir. Seveda ima precej zaslug tudi dramaturg* Herbert Grün, *ki je zahteven in za prevajalca nehvaležen tekst mojstrsko prelil v lepo knjižno slovenščino. Celjski igralci, ki slovijo kot vigran in enoten kolektiv, so docela prepričali zagrebško gledališko občinstvo.*

Posebej velja omeniti odlično igro Mare Černetove *(v vlogi Lady Elizabeth), ki je skupaj s* Pavlom Jeršinom *(Sir Claude) pričarala angleško »boljšo« družino.*

V kratkem povzetku: Celjski igralci so pokazali odlično igro, ki jo redko vidimo v Zagrebu.

Znani kritik V. Madjarević je v »Vjesniku« zapisal med drugim tole: *Eliotov dramski stih . . . ni formalistični povratek k staremu stihu, temveč pravzaprav opušča rimo in določeno dolžino zlogov, zlasti pa scensko nefunkcionalne slovnične poudarke. Ta novi Eliotov stih je oplemeniten z dinamiko vsakodnevnega govornega izraza, to je z miselnim in čustvenim poudarjanjem žarišč govornih fraz po določenem ritmičnem redu. Na predstavi smo čutili, da so slovenski umetniki posvetili veliko skrbi takšnemu logično-ritmičnemu poudarjanju teksta, zato pa so se Eliotovi prosti stihi preoblikovali v dinamični in precej oplemeniteni govorni ritem . . .* — Sandi Krošl, *zelo primeren po svoji zunanjosti kot idealistično razpoloženi »osebni tajnik«, je imel posrečene momente melanholije.* — *. . . Prav tako dobro je bil kot figura zadet njegov kontrast, nadobudni bančnik B. Kaghan* (Albin Penko) . . . Marija Goršičeva *je na koncu zanesljivo in gotovo interpretirala gospo Guzzard.*

Dramaturg zagrebškega dramskega gledališča Borislav Mrkšić je napisal v »Narodnem listu« nekaj zanimivih polemičnih pripomb o režijski interpretaciji (želi več filozofske in poetične poglobitve in manj »konverzacije«), posamezne kreacije pa kar po vrsti nenavadno visoko hvali, zlasti še Marijana Dolinarja in Maro Černetovo. O umetniški zmogljivosti CG kot enotnega organizma pa pravi, da *izvira iz prizadevanja, da bi bilo sodobno gledališče in, kot je videti, iz resnobne koncepcije o tem, kako se je temu privlačnemu idealu mogoče približati . . .* In še: *Njihova disciplinirana gesta in prizadevanje za »preprost govor« utegne postati resnična igralska, umetniška vsebina in njihovo igranje lahko postane vznemirljiva téma in impresivna vsebina gledalcev.*

CELJSKI GLEDALIŠKI LIST — Izhaja kot prospekt za vsako premiero. Delovno leto 1956-57, enajsti letnik, četrta številka. Predstavnik mr. ph. Fedor Gradišnik, urednik Herbert Grün, tisk Celjske tiskarne; vsi v Celju. Obseg četrt pole, naklada tisoč izvodov.
CENA 10 DINARJEV

Emajlirano
kuhinjsko posodo
znamke
„dva leva"
nudi v odlični
kvaliteti

Tovarna emajlirane posode • Celje

Tovarna tehtnic, Celje

TELEFON 21-41

izdeluje naslednje vrste tehtnic:

vagonske, vagonetske, mostne, avtomatske skladiščne, avtomatske za tehtanje žita, avtomatske za polnjenje vreč, avtomatske na transportnem traku, mlekarske tehtnice, tehtnice za tehtanje živine, decimalne, namizne in balančne. — Kot najnovejši proizvod je izdelava tehtnic za žerjave in tehtnic za doziranje. Izdelava kvalitetna